

Ražošanas automatizācija un efektīva biznesa vadība

Publicēts: 03.12.2018.

[Jaunami](#)

Nozīmīgi uzņēmuma produktivitātes kāpināšanas elementi ir esošā ražošanas procesa efektivitātes paaugstināšana, ražošanas automatizācija, uzņēmuma darbinieku kvalifikācijas celšana atbilstoši tehnoloģiskajām izmaiņām, kā arī efektīva biznesa procesu vadība. Šis pasākumu kopums nodrošina optimālu ražošanas iekārtu ražīgumu, ļauj samazināt procesa izpildes laiku un izmaksas, palielina izpildāmo operāciju precizitāti un nodrošina produkta kvalitātes standartus.

Automatizētā nākotne ir gandrīz klāt

Viens no būtiskākajiem secinājumiem 2018. gada Pasaules ekonomikas foruma Davosā – ražošana kļūs aizvien automatizētāka, robotizētāka un digitālāka. Praksē tas nozīmē, ka uzņēmējiem arvien vairāk jādomā par ieguldījumiem ražošanas procesa pilnveidē, iekārtās un inovācijās, lai saglabātu konkurētspēju un kāpinātu ražīgumu. Vienlaikus tas rada nepieciešamību celt darbaspēka kvalifikāciju atbilstoši tehnoloģiskajām izmaiņām. Savukārt valsts pārvaldes struktūrām tas nozīmē jaunus izaicinājumus iedzīvotāju nodarbinātības un sociālajā politikā, kā arī apkārtējās vides saglabāšanā. Attēlā parādītas Pasaules ekonomikas forumā paustās prognozes par darba sadalījumu starp cilvēkiem un robotiem 2018. un 2022. gadā.

FOTO: Prognozētās pārmaiņas cilvēku un mašīnu darba laikā (%)

Attēlā redzams, ka vienvēidīgas cilvēku veiktas darbības arvien vairāk aizstāj automatizēti un robotizēti procesi. Tas nozīmē, ka pakāpeniski izzudīs mazāk kvalificētās darba vietas un to vietā radīsies jaunas pozīcijas, kas saistītas ar automatizēto procesu vadību un analīzi. Minētās izmaiņas skars arī Latviju, tādēļ būtiski ir jau šodien izvērtēt iespējas optimizēt un automatizēt uzņēmuma ražošanas procesu, kā arī arvien vairāk uzmanības pievērst darbinieku pārkvalifikācijai. Šodienas ieguldījums un īstenotie pasākumi ražošanas automatizācijā ir būtisks priekšnosacījums, lai rītdien uzņēmējs atrastos soli priekšā saviem konkurentiem. Šajā jomā valsts piedāvāusi atbalstu – programmas "Atbalsts jaunu produktu ieviešanai ražošanā" ietvaros 29 uzņēmumi modernizē savas ražotnes, ieviešot inovatīvas iekārtas ar Eiropas Savienības (ES) fondu atbalstu 60 miljonu eiro apmērā.

LEAN – efektīvi pārvaldītiem uzņēmumiem

Viena no populārākajām metodēm ražošanas un biznesa vadības procesu efektivitātes uzlabošanai ir LEAN (Learn, Extract, Apply, Negotiate) sistēma, kuras mērķis ir paaugstināt uzņēmuma efektivitāti un kāpināt darba ražīgumu ar pēc iespējas mazāku resursu apjomu. Nozīmīgākie laika un naudas ietaupījumi LEAN sistēmas ieviešanas rezultātā veidojas no pārprodukcijas samazināšanas, inventāra un noliktavu reorganizācijas, uzņēmuma transporta tīkla automatizācijas, iesaistīto operāciju (kustību) skaita samazināšanas, pilnvērtīgas darbaspēka prasmju izmantošanas un ražošanas kļūdu apzināšanas. Minētajiem aspektiem ir tieša ietekme uz uzņēmuma produktivitāti, ražošanas izmaksām un attiecību veidošanu ar klientiem. Latvijas Biznesa efektivitātes asociācija pētījumā "Cik efektīvi strādā Latvijas uzņēmumi" ir secinājusi, ka veidojas pozitīva sakarība starp uzņēmuma efektivitātes rādītājiem un to, cik daudzi efektivitātes uzlabošanas instrumenti uzņēmumā tiek pielietoti. Pētījumā atklāts, ka efektivitātes indekss uz vienu darbinieku dažādos Latvijas uzņēmumos var atšķirties pat septiņas reizes. Uzņēmumu efektivitātes uzlabošanai tiek piedāvātas arī citas metodes, piemēram, TOC (Theory of Constraints), kas fokusējas uz ražošanu un vadību ierobežojošu faktoru apzināšanu un novēršanu, kā arī TPM (Total Process Maintenance), kuras galvenais princips ir, ka ražošanas iekārtas un sistēmas izdevīgāk ir regulāri pārbaudīt un veikt apkopi nekā gaidīt, kamēr parādās defekti. Tādējādi uzņēmējam ir iespēja izvēlēties, kura no biznesa efektivitātes uzlabošanas sistēmām būtu atbilstošākā.

LEAN sistēmas ieviešanai un potenciālo uzlabojumu izvērtēšanai var piesaistīt profesionālus konsultantus vai arī iepazīt citu uzņēmumu pieredzi, kas jau ieviesuši biznesa vadības metodes. Latvijā darbojas vairāki konsultantu biroji, kas nodarbojas ar biznesa efektivitātes paaugstināšanu, piemēram, SIA "Komerizglītības centrs" (KIC), uzņēmums "Lean Management Center", kā arī LEAN metožu ieviešanā iespējams vērsties Biznesa efektivitātes asociācijā. Lai veicinātu LEAN sistēmas ieviešanu uzņēmumos,

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera ar ES fondu atbalstu organizē apmācību kursus uzņēmumiem. Atbalsts komersantiem būs pieejams līdz 2020. gada beigām, plānojot kopumā apmācīt vairāk nekā 4700 nodarbinātos. Līdz šim tās ietvaros 85 komersanti apmācījuši vairāk nekā 600 savus darbiniekus.

Ražošanas procesu automatizācija un efektīva biznesa vadība ir priekšnosacījumi uzņēmuma konkurētspējai un ilgtermiņa panākumiem. Tādēļ aicinām uzņēmējus izvērtēt ražošanas procesu automatizācijas iespējas, kā arī LEAN vai citu līdzīgu biznesa vadības procesu uzlabošanas sistēmu ieviešanu uzņēmuma efektīvākas darbības nodrošināšanai.

Atgādinām, ka informācija par aktuālajām valsts atbalsta programmām produktivitātes un konkurētspējas kāpināšanai pieejama [Ekonomikas ministrijas interneta vietnē](#).

<https://www.em.gov.lv/lv/razosanas-automatizacija-un-efektiva-biznesa-vadiba>